شرح فقره‌ی «لا لها محیص عن ادراکه ایاها»

احاطه‌ی خداوند متعال بر همه‌ی طبایع و اجناس

چهار جمله بود که امیرالمؤمنین علیه‌السلام، این چهار جمله را به هم مربوط فرموده بودند:

> «مستشهد بكليّة الأجناس على ربوبيّته وبعجزها على قدرته ، وبفطورها على قدمته ، وبزوالها على بقائه»[1].

این چهار جمله را با محتملاتی که عرض کردم، معنا کردیم. وقتی دنباله‌ی عبارت را با فای تفریع می‌بینیم، ببینیم با کدام یک از معانیای که هفته‌ی قبل عرض کردیم، مناسب است. در دنباله‌ی این چهار عبارت، حضرت علیه السلام فوری می‌فرمایند:

> «فلا لها محيص عن إدراكه إياها ، ولا خروج من إحاطته بها ، ولا احتجاب عن إحصائه لها ولا امتناع من قدرته عليها»[2].

«فلا»؛ امیرالمؤمنین علیه السلام که فای تفریع را بیخود نمی‌آورند! معلوم می‌شود از جملات قبل مقصودی داشتند. با جملات قبلی مطلبی ثابت شده است که حالا می‌خواهند بر آن متفرع کنند. ظاهر این عبارات چیست؟

«فلا لها»؛ «لها» به اجناس برمی‌گردد؛ در عبارات قبلی «اشیاء» داریم، اما در اینجا از باب «الاقرب یمنع الابعد» به اجناس می‌خورد. **«فلا لها»؛** برای این اجناس گریزی نیست از اینکه خدای متعال آن را درک کند. یعنی نمی‌تواند جنسی داشته باشیم که از محدوده‌ی علم خداوند فرار کند. **«فلا محیص لها عن ادراک اللّه سبحانه و تعالی ایاها»؛** خداوند آنها را درک می‌کند و بر آنها محیط است و آنها را می‌داند.

«و لا خروج»؛ یعنی «فلا لها خروج من احاطته بها»؛ «خروج»، عطف به «محیص» است. **«فلا لها محیص عن ادراکه ایاها، و لا لها خروج من احاطته بها»؛** هیچ جنسی نیست که بتواند از احاطه‌ی خداوند متعال خارج شود. **«و لا احتجاب عن احصائه لها»؛** آن اجناس محجوب شوند از احصای او. «و

ال امتناع»؛ سرباززدن؛ امتناع، ابا کردن است. امتناع منطقی مراد نیست **«و امتناع»؛** یعنی **«ال اباء»؛** این اجناس نمی‌توانند امتناع کنند و سرباز بزنند، **«من قدرته علیها»؛** از اینکه خدای متعال بر آنها قدرت داشته باشد.

خُب، الآن که حضرت علیه السلام می‌فرمایند از ادراک خداوند متعال محیصی نیست، یعنی ادراک کل واحد واحد منها؟ ای ادراکه عن مجموعها؟ به نظر شما عبارت به کدام انسب است؟ استقرائی است ای مجموعی است؟ مجموعاً نمی‌توانند اباء کنند؟ ای خیر، کل واحد واحد هم نمی‌توانند اباء کنند؟

شاگرد: کل واحد.

استاد: کل واحد؛ ظهورش هم همین است. خُب، می‌خواهم از اینجا شاهد بگیرم اینکه حضرت علیه السلام «کلیة الاجناس» را فرمودند یعنی «کل واحد واحد من الاجناس» منظورشان بوده است. نه اینکه «کلیة الاجناس» یعنی مجموع آنها که در محتملاتی بود که قبلاً بحث کردیم. به اینها می‌گوییم قرینه‌ی ذیل کلام بر مراد از صدر.

---

[1]. شیخ صدوق، التوّحید، ج ۱، ص ۷۱.

[2]. همان.

بازبینی #2
ایجاد شده 27 ژوئیه 2024 15:56:10 توسط ... .
به روزرسانی شده 27 ژوئیه 2024 16:00:21 توسط ... .